

OK 2008: Alle gode gange tre

Efter to sammenbrud lykkedes det KTO og KL at blive enige om et samlet KTO-forlig natten til lørdag den 1. marts 2008. Den samlede ramme holder sig på 12,8 pct., men resultatet er ifølge KTO bedre end det tilbud på 13,1 pct. som arbejdsgiverne afviste torsdag aften

KOMMENTAR

1. marts

JESPER DUE og JØRGEN STEEN MADSEN

Den principielle strid om en samlet lønramme på 12,8 pct., der torsdag aften førte til det andet sammenbrud i forhandlingerne mellem KL og KTO på det kommunale område, blev løst i løbet af fredagen, således at parterne i deres tredje forsøg kunne nå til et samlet resultat, der dækker 307.000 medarbejdere i kommunerne, dvs. det samlede KTO minus FOA, der inden den afsluttende fase forlod forhandlingsfællesskabet om OK 2008.

Forliget giver 7,53 pct. i generelle lønstigninger over den treårige overenskomstperiode fra 1. april 2008 til 31. marts 2011, og det skønnes i sig selv at sikre reallønnen. Hertil kommer de ca. 4,5 pct. som de enkelte organisationer har fordelt i deres egne forhandlinger med KL. Samlet indebærer det lønstigninger på et niveau, som man skal tilbage til 1987 for at kunne finde magen til, og dermed kan også forventes en fortsat positiv udvikling af reallønnen.

Dertil kommer de bløde pakker, som for de flestes vedkommende allerede var på plads gennem de indgåede delforlig i januar og februar: 1) Ret til frihed på barns 2. sygedag, 2) Ret til seniordage med løn, 3) Mænds ret til 6 ugers barselsorlov med løn, 4) En styrket kompetenceudvikling, 5) Funktionsløn til tillidsrepræsentanter, og 6) Øget fokus på de ansattes trivsel og sundhed.

Der gives desuden en kompensation for det store omfang af ”frynsegoder” i den private sektor på 0,2 pct., ligesom den særlige feriegødtgørelse forhøjes med 0,4 pct. Det afgørende for at få KTO-forliget på plads var i den sammenhæng, at ikke alene de 0,2 pct. fra ”frynsegoderne”, men også de 0,4 pct. til den særlige feriegødtgørelse holdes uden for reguleringsordningen.

På dette punkt adskiller KTO-forliget sig fra forliget mellem CFU og finansministeren på det statslige område, idet det her alene er de 0,2 pct., der holdes uden for reguleringsordningen. Selv om KTO's forhandlere i sidste instans måtte acceptere rammen på 12,8 pct., der var dikteret af finansministeren som et tal, der ikke kunne overskrides, blev det kommunale forlig dermed reelt højere, idet virkningen af at holde de 0,4 uden for reguleringsordningen er på 0,32 pct.

Selv om KTO torsdag aften sagde nej til 12,8 pct. og stadig forlangte en samlet ramme på 13,1 pct., så var det med denne væsentlige justering alligevel muligt for den kommunale lønmodtagersammenslutning halvandet døgn senere at acceptere en samlet ramme på 12,8 pct.

Fleksibel oversættelse

KTO-forliget er dermed netop blevet den fleksible oversættelse af det statslige forlig til det kommunale område, som har været KTO's hovedkrav i de afgørende hovedrunder med de kommunale arbejdsgivere. Det var KTO's opfattelse, at en direkte oversættelse, procent for procent, reelt ville give de kommunale lønmodtagere et ringere resultat, bl.a. fordi effekterne af reguleringsordningen er med i rammen. Der har været en lavere lønudvikling i kommunerne end i staten, og det betyder, at en større del af den samlede ramme på det kommunale område er lønregulering i forhold til udviklingen på det private arbejdsmarked i 2007, end det er tilfældet i staten. 12,8 pct. ville derfor i kommunerne give mindre plads til fremadrettede forbedringer, end der er i det statslige forlig.

Derfor forlangte KTO, at rammen marginalt skulle hæves til 13,1 pct., for at sikre et reelt sammenligneligt resultat på de to delområder af den offentlige sektor. Til gengæld var KTO parat til at skyde nogle af forbedringerne ud til senere i perioden for derved at neutralisere den budgetmæssige virkning af den højere ramme i den treårige overenskomstperiode. Forliget på 13,1 pct. skulle således ikke koste de kommunale arbejdsgivere mere end de 17 mia. kr. – svarende til statsforliget på 12,8 pct. – i overenskomstperioden frem til 1. april 2011. Først derefter ville den højere ramme fuldt ud slå igennem.

En løsningsmodel med en sådan marginalt højere ramme blev afvist af KL, fordi finansministeren holdt fast i, at de 12,8 pct. var et tal, der ikke måtte overstiges. Det er således blevet et væsentligt symbolsk udtryk for, hvad der samfundsøkonomisk stadig er en ansvarlig løsning – selv om niveauet ikke har været højere siden 1987. Derfor var der ikke plads til den form for fleksibilitet, som lå i KTO's tilbud. Resultatet var et forhandlingssammenbrud og øget konfliktrisiko – med mindre finansministeren åbnede op for fleksibiliteten. Enten ved at tillade kommunerne, at gå med på KTO's model. Eller ved at tillade, at der blev fundet en anden kreativ løsningsmodel.

Symbolpolitik

KTO's tilbud på 13,1 pct. var den ene mulige model til at sikre en fleksibel oversættelse. Den anden mulige model var at holde fast på de 12,8 pct., men til gengæld flytte rundt på nogle af elementerne, således at virkningen set fra de kommunale lønmodtageres synsvinkel blev tilstrækkelig positiv. KTO måtte nødvendigvis kunne gå ud og sige, at de havde fået opfyldt kravet om en fleksibel oversættelse, så de kommunalt ansatte ikke stilles ringere end deres statsligt ansatte kolleger.

Den første vej var lukket, men begge parter var frustrerede over, at man havde været så tæt på hinanden, og så alligevel ikke været i stand til at nå et forlig. Derfor blev der i løbet af fredagen arbejdet med nye mulige modeller, og det endte med den løsning, som er skitseret oven for i gennemgangen af forliget, hvor rammen på 12,8 pct. blev fastholdt, men hvor KTO reelt fik en ekstra forbedring på 0,32 pct., fordi stigningen i den særlige feriegodtgørelse blev holdt uden for rammen.

KL's og KTO's repræsentanter med Mads Lebech og Anders Bondo Christensen i spidsen har i sandhed optrådt som forligsmagere – i den dobbelte betydning, der ligger i begrebet: at en "mager" både er en person, der besidder specielle håndværksmæssige kompetencer, og en person, som har særlige magiske evner. Der er blevet udvist stor kreativitet af begge parter for at nå til et for alle acceptabelt resultat. "Keine hexerei. Nur behendigkeit"

Efter de voldsomme frustrationer torsdag aften, hvor et samlet forlig så ud til at glide dem af hænde, blev optimismen genvundet i løbet af fredagen og afløst af stor tilfredshed, da det nye forlig var en realitet, fordi det ud fra KTO's vurdering reelt er bedre end det forlig, de tilbød arbejdsgiverne torsdag aften, og som KL afviste.

Det er nok et udtryk for, at der her – som det ofte sker i de afsluttende overenskomstrunder – går symbolpolitik i forhandlingerne. Det gælder om at få sat nogle pejlemærker, der klart og tydeligt signalerer, at man har fået, hvad man gik efter. Et sådant pejlemærke var de 12,8 pct. for arbejdsgiverne, mens de 13,1 pct. tilsvarende for lønmodtagersiden var symbolet på, at man havde fået en fair oversættelse af det statslige forlig til det kommunale område.

KTO var parat til som prisen for at få sit pejlemærke igennem at begrænse de budgetmæssige effekter, og dermed reelt holde resultatet nede på det niveau, der allerede lå på bordet. Alligevel sagde arbejdsgiverne nej, fordi finansministeren ville holde fast i den symbolsk afgørende grænse på 12,8 pct.

Til gengæld blev der i sidste fase åbnet op, så de kommunale arbejdsgivere kunne skabe forbedringer inden for rammen på de 12,8 pct. Og ved at holde stigningen i feriegodtgørelsen uden for reguleringsordningen, blev det samlede resultat reelt set bedre end det afviste KTO-tilbud.

Delvis opfyldelse af hovedkrav

Manøvren med at holde en mindre del af den samlede ramme uden for reguleringsordningen var set fra KTO's side særlige positiv, fordi det betød en genoplivelse af et af KTO's oprindelige hovedkrav under OK 2008. En sammenligning mellem lønudviklingen på det statslige, det kommunale og det private arbejdsmarked viser, at kommunerne samlet set ligger mellem 1 og 2 pct. under den private sektors lønudvikling, mens staten derimod har fulgt med.

Derfor har KTO fra starten krævet, at det konstaterede efterslæb blev indfriet, og det skulle ske på en måde, så denne kompensation blev givet uden for reguleringsordningen. Hvis den blev givet som en almindelig lønstigning, ville det medføre, at det siden hen stort set blev ædt op gennem modregning i reguleringsordningen. Dette krav er undervejs i realiteten blevet opgivet af KTO's forhandlingsudvalg, og der var således ikke en del af forslaget om en samlet lønramme på 13,1 pct. – bortset fra kompensation for "frynsegoder" på 0,2 pct., der som i statsforliget er holdt udenfor reguleringen. Med forbedringen af feriegodtgørelsen uden for rammen har KTO dermed delvist fået opfyldt det oprindelige krav.

Skævdeling til fordel for FOA

Forliget fastholder den skævdeling, der i den sidste fase har været arbejdet med til fordel for bl.a. FOA's medlemsgrupper, og dermed ligger der stadig en forbedring ud over det gennemsnitlige niveau til FOA – selv om organisationen har meldt sig ud af de fælles forhandlinger. Denne forbedring er ikke tilstrækkeligt for FOA, siger organisationens formand, Dennis Kristensen.

Jesper Due og Jørgen Steen Madsen er begge professorer og arbejdsmarkedsforskere ved forskningscenteret FAOS på Københavns Universitet.

FAOS

01.03.08